

## ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM  
KARAR****BURCU BARDAKCI VE ERDEM YİNANÇ BAŞVURUSU**

**Başvuru Numarası** : 2016/13475  
**Karar Tarihi** : 11/9/2019

**Başkan** : Hasan Tahsin GÖKCAN  
**Üyeler** : Serdar ÖZGÜLDÜR  
Hicabi DURSUN  
Kadir ÖZKAYA  
Selahaddin MENTEŞ

**Raportör** : Burak FIRAT

**Başvurucular** : 1. Burcu BARDAKCI

**Vekili** : Av. Deniz ÖZBİLGİN  
2. Erdem YİNANÇ

**Vekili** : Av. Doğukan Tonguç CANKURT

**I. BAŞVURUNUN KONUSU**

1. Başvuru, bir protesto eylemi sırasında afiş asan başvurululara idari para cezası verilmesinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

**II. BAŞVURU SÜRECİ**

2. Başvuru 20/7/2016 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurulardan Burcu Bardakcı'nın adli yardım talebinin reddine, Erdem Yinanç'ın ise adli yardım talebinin kabulüne karar verilmiştir.

5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

7. 2016/13475 ve 2016/13479 numaralı bireysel başvuru dosyaları, aralarında konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2016/13475 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş ve inceleme 2016/13475 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yapılmıştır.

8. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

### **III. OLAY VE OLGULAR**

#### **A. Arka Plan Bilgisi**

9. Türkiye'de 2015 yılının ikinci yarısından başvuruya konu eylemin yapıldığı tarihe kadar çok sayıda terör saldırısı ile birlikte toplumsal infial yaratan bazı olaylar yaşanmıştır. Bunlardan bazıları, açık kaynaklardan edinilen bilgiler ışığında kronolojik olarak aşağıda sıralanmıştır:

i. 5/6/2015'te Halkların Demokratik Partisinin (HDP) Diyarbakır'daki seçim mitingine bombalı saldırı düzenlenmiştir. 7 Haziran 2015 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimi'nden iki gün önce düzenlenen saldırıda 5 kişi ölmüş, 400'ün üzerinde kişi ise yaralanmıştır.

ii. 20/7/2015'te Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde canlı bomba saldırısı düzenlenmiştir. Saldırıda 34 kişi ölmüş, 100'den fazla kişi de yaralanmıştır.

iii. 10/8/2015'te İstanbul Sultanbeyli Fatih Polis Merkezine bomba yüklü araçla saldırı düzenlenmiştir. Saldırının ardından çıkan çatışmada bir polis memuru şehit olmuştur.

iv. 10/10/2015'te Ankara'da gerçekleştirilen Barış Mitingi'nin toplanma yeri olan Tren Garı'nın önünde iki canlı bomba tarafından yapılan saldırıda 103 kişi hayatını kaybetmiş, yüzlerce kişi yaralanmıştır.

v. 12/1/2016'da İstanbul Sultanahmet Meydanı'nda yabancı uyruklu bir canlı bomba, turist kafilesinin arasına girerek üzerindeki bombayı patlatmıştır. Patlama sonucunda 13 kişi ölmüş, 16 kişi de yaralanmıştır.

vi. 17/2/2016'da Genelkurmay, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Kuvvet Komutanlıklarının yakınında askerî servis araçlarının geçişi sırasında bomba yüklü araç patlatılmıştır. Saldırıda 28 kişi ölmüş, 61 kişi yaralanmıştır.

vii. 13/3/2016'da Kızılay'da bomba yüklü araçla düzenlenen saldırıda 34 kişi ölmüş, 125 kişi yaralanmıştır.

viii. 19/3/2016'da İstiklal Caddesi'nde Beyoğlu Kaymakamlığı önünde intihar saldırısı düzenlenmiştir. Saldırıda 5 kişi ölmüş, 37 kişi de yaralanmıştır.

#### **B. Somut Olaya İlişkin Bilgiler**

10. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

11. Başvurucular sırasıyla 1996 ve 1993 doğumlu olup olay tarihinde Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Fakülte) öğrencisidir.

12. 22/3/2016 günü saat 13.00 civarında aralarında başvuruçuların da bulunduğu bir grup öğrenci, ülkede 2016 yılında yapılan bombalı saldırıları protesto etmek amacıyla Ankara Üniversitesi Cebeci Yerleşkesi'nde (Yerleşke) toplanmışlardır. Protestocu grup birbirinin aynınsı üç pankart açmış ve bu pankartları Yerleşke içindeki farklı yerlere asmıştır. Pankartın üzerinde şunlar yazmaktadır:

*"Sarayın İstikrarı / 5 Haziran 2015 HDP Diyarbakır Mitingi / 20 Temmuz 2015 Suruç / 10 Ekim 2015 Ankara Barış Mitingi / 12 Ocak 2016 Sultanahmet Meydanı / 6 Şubat 2016 Cizre Bodrum Katı / 17 Şubat 2016 Genelkurmay Önü / 13 Mart 2016 Güvenpark / 19 Mart 2016 İstiklal Caddesi / Katliam, Kan, Yayın Yasağı, Gözyaşı Öğrenci Kolektifleri"*

13. Anılan pankartın indirilmesi için Fakülte özel güvenlik görevlileri tarafından gerekli ikazlar yapılmış ancak pankart indirilmemiştir.

14. Fakülte yönetimi, karşıt görüşlü öğrenciler arasında meydana gelmesi muhtemel olayların önlenmesini ve eğitimin aksamadan devam edebilmesini sağlamak amacıyla polisten yardım istemiştir. Bu çağrı üzerine okula gelen polisler saat 14.40'ta Yerleşke'ye girerek pankartı indirmişlerdir.

15. Başvuruçuların da aralarında bulunduğu sekiz kişi gözaltına alınmış ve ifadelerinin ardından serbest bırakılmıştır.

16. 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 42. maddesi uyarınca Çankaya İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün 22/3/2015 tarihli işlemiyle başvuruçuların her birine izinsiz afiş astıkları gerekçesiyle 219 TL idari para cezası uygulanmıştır.

17. Başvuruçular idari para cezalarına karşı itiraz yoluna başvurmuşlardır. İtiraz dilekçelerinde, gerçekleştirilen protestonun barışçıl olduğu dikkate alınarak eylemin ifade özgürlüğü kapsamında kaldığını ve itiraz konusu cezanın caydırıcı etkisinin gözetilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

18. Başvuruçular Erdem Yınanç'ın itirazı Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliğinin 13/6/2016 tarihli kararı; başvuruçular Burcu Bardakçı'nın itirazı ise Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 20/6/2016 tarihli kararı ile reddedilmiştir. Anılan kararlarda, idari yaptırım kararı ile verilen idari para cezasının usul ve yasaya uygun olduğu belirtilmiştir.

19. İtirazın reddine ilişkin kararlar, başvuruçulara 27/6/2016 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvuruçular 20/7/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

## **IV. İLGİLİ HUKUK**

### **A. Ulusal Hukuk**

20. 5326 sayılı Kanun'un "*Afiş asma*" kenar başlıklı 42. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

*"(1) ... cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait ... alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ... asan kişiye, ... idari para cezası verilir. Aynı içerikteki afiş ve ilânlar, tek fiil sayılır.*

(2) Birinci fıkraya hükmü, yetkili makamlardan alınan açık ve yazılı izne dayalı olarak asılan afiş ve ilânlar açısından uygulanmaz. ...

...

(4) Bu kabahatler dolayısıyla idari para cezasına, kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.

..."

## B. Uluslararası Hukuk

21. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve bu hak kapsamında ifade özgürlüğünün demokratik toplumun en temel değerleri arasında olduğu ve demokrasinin özünde açık bir tartışma ortamıyla sorunları çözebilme gücünün yer aldığı vurgulanmaktadır. Şiddete teşvik ve demokrasinin ilkelerini ortadan kaldırma durumları dışında toplantı ve ifade özgürlüğünün ortadan kaldırılmasına yönelik önleyici nitelikli radikal tedbirler, yetkililerin eylemlerde kullanılan ifadeleri ve bakış açılarını şaşırtıcı ve kabul edilemez olarak değerlendirdiği ya da eylemlerin yasa dışı olduğu durumlarda dahi demokrasiye zarar vermekte hatta demokrasinin varlığını sık sık tehlikeye atmaktadır. Hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik bir toplumda, mevcut düzene itiraz eden ve barışçıl yöntemlerle gerçekleştirilmesi savunulan siyasi fikirlerin toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla ifade edilebilmesi imkânı kişilere sunulmalıdır (*Gün ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 8029/07, 18/6/2013, § 70; *Güneri ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 42853/98, 43609/98 ve 44291/98, 12/7/2005, § 76).

22. AİHM *Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye* (B. No: 19620/12, 23/1/2018) kararında eldeki başvuruya benzer bir konuyu incelemiştir. Söz konusu karar şu şekilde özetlenebilir:

i. AİHM'in kararına konu olayda Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası üyesi başvuruculara, gerçekleştirilen grev kapsamında bir okul binasının dış cephesine üzerinde "*Bu iş yerinde grev vardır.*" yazılı afiş astıkları gerekçesiyle 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesi uyarınca idari para cezası verilmiştir. AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 11. maddesinde güvence altına alınan barışçıl olarak toplanma özgürlüğü kapsamında incelediği başvuruda değerlendirilmesi gereken başlıca konunun idari para cezasının demokratik toplumda gerekli olup olmadığı hususu olduğunu ifade etmiştir (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 28).

ii. AİHM, gösterinin tamamen barışçıl olarak sürdürüldüğüne, gösteride idari makamların veya polisin kamu düzenini korumak için müdahale etmesini gerektirecek taşkınlıklar yaşanmadığına dikkat çekmiştir (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 29). AİHM'e göre başvuranlar görsel bir kirliliğe sebebiyet veren, şiddet içeren bir afiş asmamış ve binanın dış cephesine veya herhangi bir kamu malına zarar vermemişlerdir. Söz konusu afişin asılmasının barışçıl olarak toplanma özgürlüğünün kullanımına bağlı bir unsur olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 33).

iii. AİHM; sulh ceza mahkemesi tarafından yapılan denetimin çok kısıtlı olduğunu, ilgililere isnat edilen fiillerin gerçekliğini doğrulamakla sınırlı kaldığını vurgulayarak itiraz incelemesinde bir yandan barışçıl toplanma hakkının

başvurucularca kullanılması, diğer taraftan kamu düzeninin sağlanması, başkasının hak ve özgürlüklerinin korunması gibi mevcut farklı menfaatlerin dengelemeye çalışıldığını gösteren hiçbir unsur bulunmadığını belirtmiştir (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 34). AİHM, afişin binada eğitimi herhangi bir şekilde engellediğine dair bir görünüm olmadığını söyleyerek ihtilaf konusu para cezalarının barışçıl olarak toplanma hakkının kullanımı üzerinde caydırıcı bir etkisi olduğu tespitinde bulunmuştur (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 36). AİHM sonuç olarak başvurularda verilen idari para cezasının demokratik bir toplumda zorunlu olmadığı kanaatini açıklamıştır (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 37).

## V. İNCELEME VE GEREKÇE

23. Mahkemenin 11/9/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

### A. Başvurucuların İddiaları

24. Başvurucular; son zamanlarda yaşanan bombalı saldırıları ve katliamları protesto etmek istediklerini, astıkları afişin bu yaşananların siyasi sorumluluğunun saray iktidarı olduğunu belirtmeyi amaçladıklarını ifade etmişlerdir. Başvurucular, pankartın herhangi bir şiddet çağrısı içermediğini, Fakültede öğrencilerin siyasi düşüncelerini paylaştıkları afişlerin her zaman bulunduğunu, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının Anayasa ve Sözleşme tarafından korunduğunu ifade etmişlerdir.

25. İdari para cezalarının anılan hak üzerinde caydırıcı etkisi bulunduğu dikkat çeken başvurucular benzer konuda verilen mahkeme kararlarının dikkate alınmadığını, haklarında verilen kararın gerekçeden yoksun olduğunu belirterek toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme ile adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

### B. Değerlendirme

26. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucular tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucular hakkında izinsiz afiş asmaları nedeniyle 5326 sayılı Kanun'a göre işlem yapıldığı, afiş içeriğiyle ilgili herhangi bir yaptırım uygulanmadığı, somut olayda asılan afişin toplanma özgürlüğünün kullanımına bağlı bir unsur olduğu dikkate alındığında başvurucuların iddialarının toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

27. Anayasa'nın "*Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı*" kenar başlıklı 34. maddesi şöyledir:

*"Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.*

*Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.*

*Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir."*

## 1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

## 2. Esas Yönünden

### a. Müdahalenin Varlığı

29. Faktülte bahçesinde gerçekleştirilen protesto amaçlı toplantıda asılan afişin emniyet görevlileri tarafından indirilmesi ve sonrasında izinsiz afiş astığı gerekçesiyle başvuruçuların idari para cezası ile cezalandırılmalarının toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yönelik bir müdahale olduğu kabul edilmelidir.

### b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

30. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 34. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

*"Temel hak ve hürriyetler, ...yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ...demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."*

31. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

### i. Kanunilik

32. 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesinin *kanunilik* ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

### ii. Meşru Amaç

33. Başvuruçuların idari para cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin kararın Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerden *kamu düzeninin korunmasına* yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

### iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk

#### (1) Genel İlkeler

(a) **Demokratik Toplumda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının Önemi**

34. Anayasa Mahkemesi *demokratik toplum düzeninin gerekleri* ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini daha önce pek çok kez açıklamıştır. Toplantı ve gösteri yürüyüşü

düzenleme hakkı, demokratik toplumun en temel değerleri arasında yer almakta olup bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Kolektif bir şekilde kullanılan ve düşüncelerini ifade etmek isteyen kişilere şiddeti dışlayan yöntemlerle düşüncelerini açıklama imkânı veren bu hak çoğulcu demokrasilerin gelişmesinde zorunlu olan farklı düşüncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır (*Dilan Ögüz Canan* [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 36; *Ali Rıza Özer ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 115; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 79; *Osman Erbil*, B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 45).

35. Bu hak, ifade özgürlüğünün özel bir biçimidir. Anayasal haklar içinde kendine has özerk rolünün ve özel uygulama alanının varlığına rağmen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı aynı zamanda ifade özgürlüğü ışığında değerlendirilmelidir. İfade özgürlüğünün demokratik ve çoğulcu bir toplumdaki önemi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı için de geçerlidir (*Dilan Ögüz Canan*, § 34; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 115; *Osman Erbil*, §§ 31, 45; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 72; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, § 66; *Ömer Faruk Akyüz*, B. No: 2015/9247, 4/4/2018, § 52). Sonuç olarak toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 35; *Ömer Faruk Akyüz*, § 55).

36. İfade özgürlüğünde olduğu gibi toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı da sadece toplumun geneli tarafından savunulan, kabul gören görüş ve fikirleri korumakla yetinmez. Bunun haricinde toplumun genelini rahatsız edebilecek, endişelendirecek hatta şoke edecek veya onların belirli düzeyde tepkilerini çekebilecek bazı fikirleri savunma amacıyla da toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlenebilir (*Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş*, B. No: 2015/10676, 26/12/2018, § 33).

37. Toplantının veya gösteri yürüyüşünün hangi amaçla yapıldığının bir önemi yoktur. Bununla birlikte -ifade özgürlüğünde olduğu gibi- siyasal ve kamusal meseleler söz konusu olduğunda toplantı hakkına yapılan müdahaleler daha dar yorumlanmalıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 36; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 115; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 79; *Osman Erbil*, § 45; *Ömer Faruk Akyüz*, § 53).

### **(b) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygun Olması**

38. Buna göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan bir müdahale zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında bkz. *Dilan Ögüz Canan* § 32; sendika hakkı bağlamında bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 73; *Tayfun Cengiz*, B. No: 2013/8463, 18/9/2014, § 56; *Adalet Mehtap Buluryer*, B. No: 2013/5447, 16/10/2014, §§ 103-105; grev hakkı bağlamında bkz. *Kristal-İş Sendikası* [GK], B. No: 2014/12166, 2/7/2015, § 70) ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında *Dilan Ögüz Canan*, §§ 33, 56; sendika hakkı bağlamında bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 74) demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez.

### **(c) Barışçıl Toplantı Hakkı**

39. Anayasa'nın 34. maddesi fikirlerin *silahsız ve saldırsız*, başka bir ifade ile barışçıl bir şekilde ortaya konabilmesi için toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını

güvence altına almıştır. Dolayısıyla toplantı hakkının amacı, şiddete başvurmeyen ve fikirlerini barışçıl bir şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Demokratik bir toplumda, mevcut düzene itiraz eden ve barışçıl yöntemlerle mevcut düzenin değiştirilmesi gerektiğini savunanlara dahi toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla bu fikirlerini ifade edebilme imkânı sunulmalıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 37; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, §§ 117, 118; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 80; *Osman Erbil*, § 47; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, §§ 67, 68; *Ömer Faruk Akyüz*, § 54).

#### (d) Müdahalenin Gerekçesi

40. Keyfi uygulamalardan ve usulsüz sınırlandırmalardan kaçınılması için barışçıl bir toplantıya tedbir almak veya alınan tedbirlere aykırı davranışlara ceza vermek suretiyle yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğunun derece mahkemelerince ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya konulması, kamu düzeni ve başkalarının haklarının korunması ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında adil bir denge kurulması gerekmektedir (*Dilan Ögüz Canan*, § 53; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 83; *Ömer Faruk Akyüz*, § 61).

#### (2) İlkelerin Olaya Uygulanması

41. 2015 yılının ikinci yarısından 2016 yılının ikinci yarısına kadar geçen bir yıl içinde Türkiye'nin değişik yerlerinde çok sayıda bombalı terör eylemi meydana gelmiştir. Gayriresmî raporlara göre Türkiye'de 2016 yılı içinde on yedi kez canlı bomba ve bombalı araçla saldırı düzenlenmiş; saldırılarda polis, asker ve sivil olmak üzere toplam 298 kişi hayatını kaybetmiştir. Bine yakın insanın da yaralandığı belirtilmiştir.

42. Üniversite öğrencisi olan başvurucular, bombalı saldırıların devam ettiği günlerde ülkede meydana gelen terör saldırılarını protesto etmek amacıyla Fakülte Yerleşkesi içinde diğer öğrenci arkadaşlarıyla birlikte bir toplantı düzenlemiştir. Anılan toplantıda başvuruya konu afiş okul duvarına asılmıştır. Başvuruculara izinsiz afiş astıkları gerekçesiyle 219 TL idari para cezası verilmiştir. Afiş içeriği nedeniyle başvurucular hakkında ise kamu makamlarınca herhangi bir adli veya idari soruşturma açılmamıştır.

43. Yaşanan terör saldırılarına dikkat çeken ve saldırılarda ölenlerin unutulmaması çağrısı içeren afişin asılmasının bir düşünce açıklaması mahiyetinde olduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır. Öte yandan başvuruya konu afişin asılması, öğrencilerinden oluşan bir topluluğun protesto eylemi sırasında gerçekleştiğinden Anayasa'da düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına ilişkin güvencelerden yararlanır.

44. Anayasa Mahkemesi daha önce afiş asma yoluyla yapılan düşünce açıklamalarının anayasal güvencelerden yararlanmasının afiş asmanın bazı ön biçim koşullarına bağlanmasına engel teşkil etmeyeceğine karar vermiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Abdulvahap Can ve diğerleri*, B. No: 2014/3793, 8/11/2017, § 53).

45. Kanun koyucu 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesinde kamuya ait alanlarda afiş asılmasını yetkili makamın, özel alanlarda ise malikinin iznine bağlı kılmış ve izin koşulu yerine getirilmeden afiş asılmasını idari para cezası yaptırımına tabi tutmuştur. Bu konuda kanun koyucunun takdir yetkisine sahip olduğunun kabulü gerekir. Sırf afiş asmanın izin şartına bağlanmış olması nedeniyle başvurucuların toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği düşünülemez (*Neslihan Albayrak*, B. No: 2015/19611, 13/9/2018, § 21).



46. Öte yandan tek başına izin alınmamış olması yaptırım uygulanması haklı kılmak için yeterli görülmebilir. Nitekim eldeki somut başvuruya konu olayda cezalandırmanın kamu düzeninin bozulmasını önlemek amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu noktada izinsiz afiş asılması nedeniyle kamu düzeninin bozulup bozulmadığı, bozulma tehlikesinin bulunup bulunmadığı ya da böyle bir tehlikenin ortaya çıkıp çıkmadığı ehemmiyet arz etmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, §§ 88, 89; *Abdulvahap Can ve diğerleri*, § 55).

47. Somut olayda idarenin ya da Hâkimliklerin Fakülte Yerleşkesi'nde gerçekleştirilen toplantının barışçıl olmadığına, kamu düzeninin bozulduğuna, bozulma tehlikesinin ortaya çıktığına, eğitimin aksadığına ya da yaptırım konusu afişin asılı kaldığı yaklaşık üç saat boyunca kamu düzeninin bozulmasına yol açabilecek bir gerginliğe sebebiyet verdiği dair bir tespiti ve değerlendirmesi bulunmamaktadır. Dolayısıyla somut olayın koşullarında barışçıl bir protesto gösterisi sırasında başvuruya konu afişin asılması nedeniyle başvuru idari para cezası ile cezalandırılmasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya konulamamıştır.

48. Ayrıca barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü sırasında kınanabilir bir olaya karışmayan kişilere en hafif kabul edilecek cezanın dahi uygulanması caydırıcı etki doğurabilecektir (*Osman Erbil*, §§ 51, 71; *Ömer Faruk Akyüz*, § 60).

49. Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında, somut olayın koşullarında başvuru toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan müdahalenin demokratik toplum gereklerine uygun olmadığından Anayasa'nın 34. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Kadir ÖZKAYA farklı gerekçeyle bu görüşe katılmıştır.

### 3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

50. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili bölümü ve (2) numaralı fıkrası şöyledir:

*“(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”*

*(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”*

51. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin uygulanmasına ilişkin kabul edilen ilkeler için bkz. *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60) başvurusu hakkında karar.

52. Başvurucular, ihlalin tespiti ile ayrı ayrı olmak üzere 219 TL maddi ve 5.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

53. Anayasa Mahkemesi başvurucuların idari para cezası ile cezalandırılmasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı sonucuna ulaşarak toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin ilgili sulh ceza hâkimliklerinin kararlarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

54. Bu durumda toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yeniden yargılama sürecinde mahkemelerce yapılması gereken iş, öncelikle ihlale yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılmasından ve ihlal kararı verilmesinin nedenlerini gideren, Anayasa Mahkemesince belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliği ile Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

55. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlali nedeniyle yeniden yargılama yapılmasına karar verilmesinin yeterli giderim sağladığı değerlendirildiğinden tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

56. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin başvuru Burcu Bardakçı'ya; 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin ise başvuru Erdem Yinanç'a ödenmesine karar verilmesi gerekir.

## **VI. HÜKÜM**

Açıklanan gerekçelerle;

A. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

B. Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

C. Kararın bir örneğinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğine (D. İş 2016/1944) ve Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliğine (D. İş 2016/1993) **GÖNDERİLMESİNE,**

D. Başvurucuların tazminat taleplerinin **REDDİNE,**

E. 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin başvuru Burcu Bardakçı'ya, 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin ise başvuru Erdem Yinanç'a **ÖDENMESİNE,**

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvuru Hazine ve Maliye Bakanlığında başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığında GÖNDERİLMESİNE 11/9/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan  
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye  
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye  
Hicabi DURSUN

Üye  
Kadir ÖZKAYA

Üye  
Selahaddin MENTEŞ

Başvuru Numarası : 2016/13475  
Karar Tarihi : 11/9/2019

## FARKLI GEREKÇE

Başvuruya konu olayda; bir protesto eylemi sırasında üniversite yerleşkesi içerisinde okul binası duvarına afiş asan başvuruçular adına, 5326 sayılı kabahatler Kanununun 42. maddesi uyarınca 219 TL idari para cezası uygulanmıştır. Başvuruçular, cezanın iptal edilmesi istemiyle yaptıkları itirazın reddi üzerine de bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

Mahkememiz çoğunluğunca, olayda, idarenin ya da Hâkimliklerin, Fakülte Yerleşkesinde gerçekleştirilen toplantının barışçıl olmadığına, kamu düzeninin bozulduğuna veya bozulma tehlikesinin ortaya çıktığına, eğitimin aksadığına ya da yaptırım konusu afişin asılı kaldığı süre boyunca kamu düzeninin bozulmasına yol açabilecek bir gerginliğe sebebiyet verdiği dair bir tespit ve değerlendirmelerinin bulunmaması nedeniyle söz konusu afişin asılması eylemi için başvuruçuların idari para cezası ile cezalandırılmalarının zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelmediği gerekçesiyle başvuruçuların toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Mahkememiz çoğunluğunca kabul edilen ihlal gerekçesine, kabahatler hukukuna ilişkin olarak 21.03.2019 günlü ve 2015/1051 başvuru numaralı kararda kullandığım karşı oyumda belirttiğim nedenlerle katılmamakla birlikte, başvurunun karara bağlandığı tarih itibarıyla, aynı veya benzer konulara ilişkin olarak yapılan başvurularda Anayasa Mahkemesince istikrarlı bir biçimde ihlal kararları veriliyor olması, dolayısıyla bu konudaki Anayasa Mahkemesi görüşünün yerleşik hale gelmiş olması nedeniyle ihlal kararına sonucu itibarıyla katılıyorum.

Üye  
Kadir ÖZKAYA